

EESTI ADVOKATUUR

INTELLEKTUAALSE OMANDI JA IT-ÕIGUSE KOMISJON

Lp Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Cc: Regina Sepp
Edastatud e-posti teel: Regina.Sepp@justdigi.ee

21. veebruar 2026. a.

Eesti Advokatuuri intellektuaalse omandi ja IT-õiguse komisjoni arvamus

Eesti Advokatuuri Intellektuaalse omandi ja IT-õiguse komisjon – tutvunud „Avaliku teabe seaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsus. Andmekogude asutamise ja pidamisega ning andmekirjelduste avaldamisega seotud nõuete ajakohastamiseks ja andmete teabevärava reguleerimiseks“ (VTK) – peab AvTS muutmise algatust igati hädavajalikuks nii e-riigi toimimise seisukohalt kui ka (isiku)andmete kaitse vaates.

Mõisted

Asjakohane on põhimõistete definitsioonide väljatöötamine. Soovitame VTK-s defineeritud mõistete toomise seaduse eelnõusse. Lisaks VTK-s välja toodud mõistete võimalikele legaaldefinitsioonidele on mõistlik kaaluda ka andmete rist- ja taaskasutamise legaaldefinitsioonide välja töötamist. VTK rõhutab, et andmete rist- ja taaskasutatavus on peamine eeldus väärtuse loomiseks nii avalikus kui erasektoris. Nende mõistete selge defineerimine seaduse tasandil aitaks vältida õiguslikku ebaselgust, mida VTK ka sissejuhatuses mainib.

VTK-s on välja toodud arvukalt muudatuste alternatiive. VTK staadiumis on mõistlik kaaluda erinevaid alternatiive, kuid samas raskendab see ühtse seisukoha kujundamist ning eelnõu normatiivteksti välja töötamist. Alternatiivide hulgast valiku tegemisel tuleks lähtuda järgmistest põhimõtetest:

- (i) Ühetaolisus soodustab reformi elluviimist ja hilisemat toimimist. Lubatud peaksid olema ainult väga põhjendatud erandid.
- (ii) Isikuandmete kaitse seisukohalt ei tohiks kaitsemeetmed vähendada kehtivat kaitsetaset ega andmesubjektide õigusi.

Lisaks rõhutame vajadust lahendada õigusaktides sisalduvate andmekoosseisude ja tehniliste andmekirjelduste lahknevuse probleem, tagades nende semantilise ühtsuse ja masinloetavuse, mis on kriitiline eeldus nii andmete ühekordse küsimise põhimõtte rakendamiseks kui ka tehisintellektil põhinevate teenuste arendamiseks.

EESTI ADVOKATUUR

INTELLEKTUAALSE OMANDI JA IT-ÕIGUSE KOMISJON

Ettepanek

Sõnastada andmete rist- ja taaskasutuse legaalse definitsioon.

Andmete rist- ja taaskasutamise põhimõtted

VTK käsitus hõlmab andmete rist- ja taaskasutamise osas järgmist:

- (i) põhimõtteid,
- (ii) eesmärgi selgitust,
- (iii) seost avaandmete ja teabevärvaga,
- (iv) seost andmekirjelduste ja koosvõimega,
- (v) takistuste analüüsi,
- (vi) arengusuundi ja poliitikaeesmärke.

VTK ei sõnasta rist- ja taaskasutuse õiguslikke põhimõtteid normatiivse printsiipide loeteluna. Kuigi kehtivas õiguses leidub rist- ja taaskasutust võimaldavaid üksikregulatsioone (nt avaandmete, põhiandmete ja andmete ühekordse küsimise põhimõtte kontekstis), puudub terviklik, selgesõnaline ja süstematiseeritud õiguslik raamistik, mis reguleeriks andmete rist- ja taaskasutust ühtsete põhimõtete ja piirangutega. Peame vajalikuks AvTS-s sätestada eraldi rist- ja taaskasutuse printsiipide loetelu ning meetodika. Andmete rist- ja taaskasutamise põhimõtted peavad andmesubjektidele, teistele õigustatud isikutele ja kohustatud isikutele andma selge ülevaate ja piirid andmete rist- ja taaskasutamiseks andmete töötlemisel esialgselt eesmärgist erineval eesmärgil.

Andmete teabevärv (ATV)

VTK-s jääb ebaselgeks ATV õigusliku alusega seotud küsimused ning roll rist- ja taaskasutuses. Lisaks eeltoodule tuleb VTK alusel väljatöötatavas eelnõus mh selgitada avalikustamise põhimõtteid ja ulatust.

Ettepanek

VTK alusel loodavas eelnõus on vaja täpsustada andmete rist- ja taaskasutuse õiguslikku alust ja põhimõtteid.

Järelevalve- ja sanktsioonimeetmete tõhustamise vajadus

Reformi läbiviimise edukuse ja hilisema toimimise seisukohalt tuleb täpsustada järelevalve ja sanktsioonimeetmed. Kuigi järelevalve- ja vastutusmehhanismid on formaalselt olemas, ei ole nende rakendamine praktikas olnud piisav. VTK tunnistas, et praegused protsessid (nt RIHA kooskõlastus) ei toimi praktikas järjepidevalt – dokumentatsioon esitatakse sageli hiline misega või jäetakse üldse esitamata.

EESTI ADVOKATUUR

INTELLEKTUAALSE OMANDI JA IT-ÕIGUSE KOMISJON

Ettepanek

- (i) Töötada välja tõhusamad järelevalveprotsessid;**
- (ii) Töötada välja tõhusad ja proportsionaalsed sanktsioonid.**

Kokkuvõttes peab Eesti Advokatuuri intellektuaalse omandi ja IT-õiguse komisjon VTK algatust tervitatavaks ning toetab selle eesmärgi. Samas on edasise õigusloome õnnestumiseks määrava tähtsusega, et eelnõus tagataks piisav õiguslik selgus ja süsteemsus, eeskätt mõistete tasandil, andmete rist- ja taaskasutuse põhimõtete normatiivsel sõnastamisel, andmete teabevärava selgel õiguslikul raamistikul ning toimival järelevalve- ja vastutusmehhanismil.

***

Loodame, et Eesti Advokatuuri intellektuaalse omandi ja IT-õiguse komisjoni arvamus abistab. Oleme valmis vajadusel oma seisukohti täiendavalt selgitama.

Lugupidamisega

Anne Veerpalu

(allkirjastatud digitaalselt)

Eesti Advokatuur IO ja IT-õiguse komisjoni nimel ja eest